

Fakulta humanitních studií UK,
obor Historická sociologie

Posudek vedoucího na práci

Dariny Jeřábkové s názvem: Obraz vnitřního nepřítele v diskurzu bezpečnostních složek.

Práce analyzuje diskurz bezpečnostních složek (především StB) s cílem popsat a v širším teoretickém rámci interpretovat obraz, který si tyto složky vytvářely, aby mohly identifikovat a následně potlačovat „vnitřní nepřátele“ komunistického režimu.

Téma je vhodně postaveno i z hlediska oboru Historická sociologie, kdy důraz je kladen na historický vývoj konstrukcí politických nepřátel od padesátých do osmdesátých let minulého století a také na zasazení do historického kontextu (tj. v jakém období vývoje režimu se prosadila určitá definice a členění vnitřního nepřítele).

Práce byla řádně konzultována, během jejího psaní došlo k některým drobnějším změnám a zpřesněním (zejména co se týče zkoumaného období směrem k jeho rozšíření) které byly ku prospěchu, přestože jsem se obával, že rozšíření záběru bude obtížně zvládnutelné vzhledem k množství materiálů, které bude potřeba prostudovat. Autorka si s tím ovšem dokázala poradit, v Archivu bezpečnostních složek vyhledala a prostudovala množství relevantních textů různých typů (například rozkazy ministrů vnitra, analytické zprávy StB. atd.), které ve výsledku ukazují, jak si bezpečnostní složky své nepřátele vlastně představovaly (především jejich původ, charakteristiky i motivace). Zaměření se na konstrukty nepřítele, které si bezpečnostní složky, a zejména StB, vytvářely může mým myslím vypovídat o represivní praxi stejně hodnotně jako například analýza bezpečnostních struktur. I samotná diplomová práce ukazuje, že to, na koho se bezpečnost zaměřila, koho chápala jako vnitřního nepřítele a koho například pouze jako výtržníka nebo běžného pachatele trestné činnosti, nebylo samozřejmé a neměnné, ale šlo o proměnlivý výsledek diskursivních konstrukcí.

Teoretické zakotvení práce zejména v konceptech disciplinace a také totalitarismu je podle mého názoru vhodné. Autorka také správně odkazuje na předchozí empirické práce k tématu, například *Okres na východě* Prokopa Tomka.

Práce je odpovídajícím způsobem členěna, včetně jednotlivých empirických částí, kde je členění založeno chronologicky (diskurz padesátých let, období uvolňování v šedesátých letech atd.).

Je škoda, že autorka práce text ještě jednou nezkorigovala s ohledem na čtenáře. Nemám na mysli pravopisné chyby, ale to, že na některých místech není na první pohled zřejmé „čím hlasem“ text mluví, zda je například parafrázován text StB nebo už autorka přináší jeho interpretaci. I když při pečlivém čtení to samozřejmě čtenář z kontextu může odhalit.

Jako celkovou známku před obhajobou navrhuji výborně až velmi dobře s tím, že podle mého názoru by bylo možné hodnotit známkou jedna po přesvědčivé obhajobě.

Praha 1 .9.2017

Martin Vávra